

Izbrane slike in fotografije v petdesetih letih Preseka – nadaljevanje

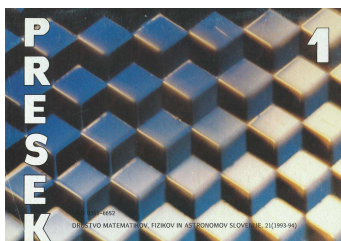
↓↓↓

NADA RAZPET, MARKO RAZPET IN ANDREJ LIKAR

→ Nadaljujemo z izborom slik in fotografij, tokrat do 31. letnika. Z njim se zaključuje obdobje izhajanja Preseka v malem formatu 14 cm × 20 cm.

Naj še enkrat spomnimo, da se nekateri Presekovi članki dobijo na spletnem naslovu www.dlib.si/ v rubriki *Periodika*. Veliko starejših prispevkov pa hitro najdemo na spletnem naslovu www.presek.si/ v *Arhivu revij*.

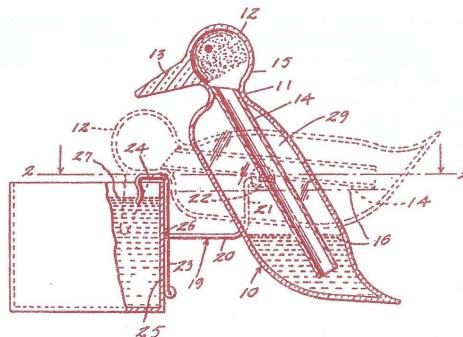
V prvi številki 21. letnika je Andrej Likar objavil članek, ki s fizikalnega stališča obravnava odsev. Vsi poznamo odsevnike, ki služijo za večjo varnost v cestnem prometu. Spomnimo se samo na kresničke, ki dobro odbijajo svetlobo avtomobilskih žarometov, ki pade nanje. Povečan del kresničke vidimo na sliki 1.

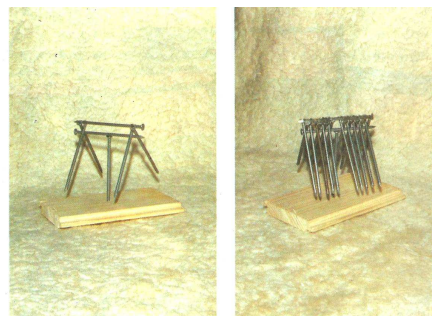
SLIKA 1.

V tretji številki naslednjega letnika je Janez Strnad natančno opisal, kako deluje priljubljena fizikalna igračka, pravzaprav toplotni strojček, ki mu popularno rečemo *žejna račka* (slika 2).

Za isto številko Preseka je Dušan Repovš prispeval spretnostno nalogo s sedmimi ravnimi, enakimi žebli. En žebelj je treba zabiti v desko, nato pa preostalih šest brez uporabe lepila, vrvce ali drugih pripomočkov postaviti na glavico zabitega žeblja tako, da se ne dotikajo deske, se medsebojno podpirajo in na njem počivajo. Rešitev naloge je bila objavljena na zadnji strani ovitka naslednje številke Preseka (slika 3).

SLIKA 2.

Sedem žeblijev ...

...lahko pa tudi več!

SLIKA 3.

Na zadnji strani ovitka pete številke istega letnika je Andrej Likar objavil opis in fotografijo (slika 4) zanimivega dogajanja v okroglem otroškem bazenu, ki je ob plimi povezan z morjem.

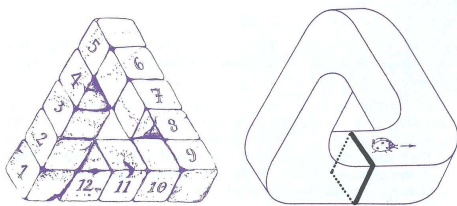
V prvi številki 23. letnika je Vilko Domajnko predstavil več slik objektov, ki jih v trirazsežnem prostoru ne moremo realizirati. Preprost primer je prikazan na sliki 5.

V isti številki je Matija Lokar pokazal, kako s štirimislinimi preslikavami ravnine pridemo do množice točk, ki spominjajo na praproto (slika 6). Vsak njen list je kopija celotne praproti. To lastnost uporabljajo v računalništvu za stiskanje podatkov. Na

SLIKA 4.

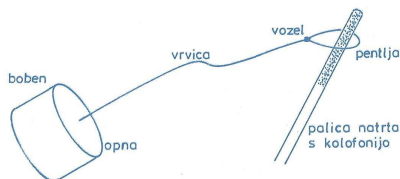
SLIKA 5.

ovitku naslednje številke Preseka je objavljenih še nekaj slik tako dobljenih praproti.

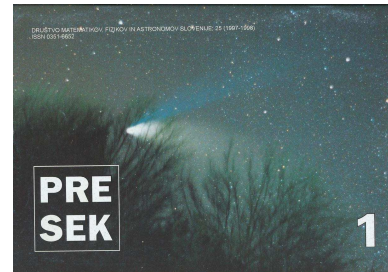
SLIKA 6.

V tretji številki prav tako 23. letnika je Andrej Likar opisal, kako lahko sami izdelamo igračo (slika 7), ki se bo ob pravilni uporabi oglašala tako kot škržat ob morju v poletnem času. Pa ne samo to, avtor je tudi fizikalno razložil njeno delovanje.

SLIKA 7.

Zanimiva je prva številka 25. letnika Preseka. Na prvih dveh straneh ovitka so objavljene fotografije kometa Hale-Bopp, ki sta jih posnela Gregor Bavdek in Janko Merše aprila 1997. Ena od teh je na sliki 8. V isti številki je Marijan Prosén opisal opazovanje sence gnomona. Vrh sence navpične palice se čez dan pomika po hiperboli, ki se ob enakonočju izrodi v premico (slika 9).

SLIKA 8.

SLIKA 9.

V zadnji številki istega letnika je Gregor Bavdek obravnaval nevihto, zlasti razelektritve v ozračju. Te pogosto spremljajo veličastne strele, ki so nevarne za ljudi in njihovo premoženje. Avtor je posnel več slik strel, ki so objavljene na ovitku. Ena od teh je na sliki 10.

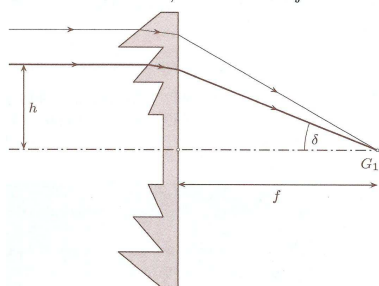
SLIKA 10.

Andrej Likar je v drugi številki 26. letnika objavil članek *Skrivljena zrcala*. Velika steklena okna modernih zgradb namreč delujejo kot zrcala, v katerih se vidijo objekti bolj ali manj popačeno, ker šipe niso idealno ravne. Avtor je besedilo opremil z nekaj fotografijami. Tista na zadnji strani ovitka je na sliki 11.

SLIKA 11.

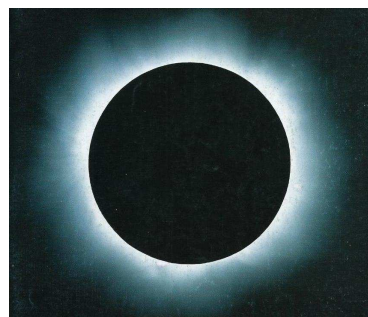
V prvi številki 27. letnika je Peter Legiša opisal Fresnelovo lečo in njeno uporabo. Take leče v manjši izvedbi so pripravne za branje drobnega tiska. Osn presek Fresnelove leče kaže slika 12.

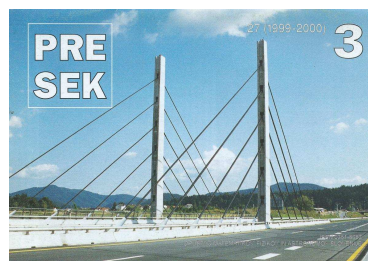
SLIKA 12.

Dne 11. avgusta 1999 je bil v naši sosesčini viden popolni Sončev mrk. Veliko ljudi se je odpravilo na opazovanje tega redkega nebesnega pojava na avstrijsko Gradiščansko ali Madžarsko ali pa vsaj v Prekmurje. Nastale so lepe fotografije. Eno od njih (slika 13) je posnel Gregor Bavdek in je bila objavljena na naslovni strani druge številke Preseka istega letnika.

Za tretjo številko 27. letnika je Andrej Likar prispeval krajši članek o brveh in mostovih. V njem obravnava sile in navore na tovrstnih objektih. Zanimiv je most čez Ljubljano na vzhodni ljubljanski obvoznici (slika 14). Fotografiral ga je avtor in je objavljen na naslovnici te številke.

SLIKA 13.

SLIKA 14.

Isti avtor je na naslovni strani naslednje številke Preseka objavil fotografijo Tartinijevega trga v Piranu (slika 15). Del tega trga ima obliko elipse. Bralci pa so morali ugotoviti, ali je središče Tartinijevega spomenika v gorišču te elipse. Enako vprašanje zastavljamo bralcem pričujoče številke.

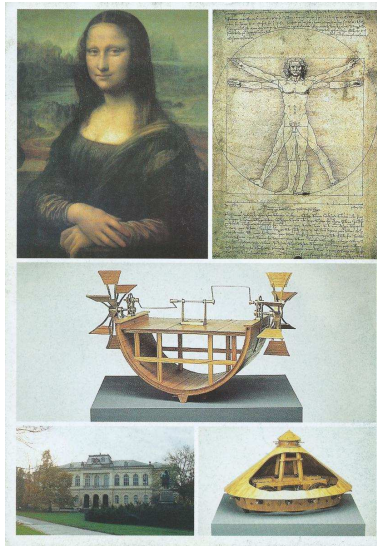

SLIKA 15.

Janez Strnad je v isti številki objavil dva članka o Leonardu da Vinciju. Da Vinci je zapustil, razen svojih umetniških del, tudi mnogo skic vsakovrstnih naprav. Nekatere imajo v svojih sestavih zrcala, škrpce, vzvode, vitle, kroglične ležaje, zobnike in polže (slika 16).

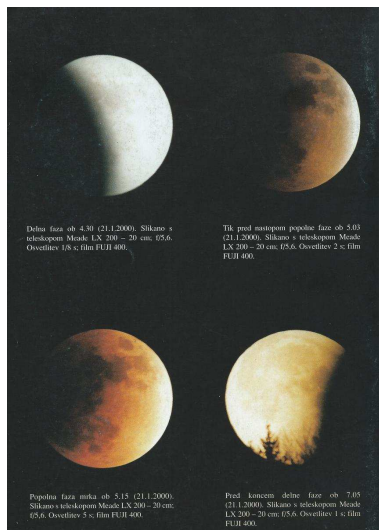

SLIKA 16.

V peti številki je Mitja Rosina spraševal, kako bi izračunali svetlost Lune ob popolnem Luninem mrku 21. januarja 2000. Nekaj faz mrka je posnel Lojze Vrankar (slika 17).

SLIKA 17.

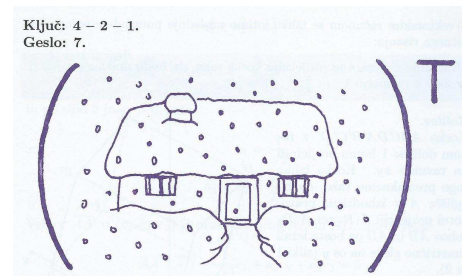
Leto 2000 je bilo razglašeno za svetovno leto matematike. Ob tej priložnosti je bilo organizirano tekmovalstvo v izdelavi matematičnih plakatov. Dragica in Gregorij Kurillo iz Kranja sta si prislužila nagrado

za plakat, ki ilustrira toge premike z idrijsko čipko (slika 18). Nekoliko večjega si lahko ogledate na zadnji strani ovitka tretje številke 28. letnika.

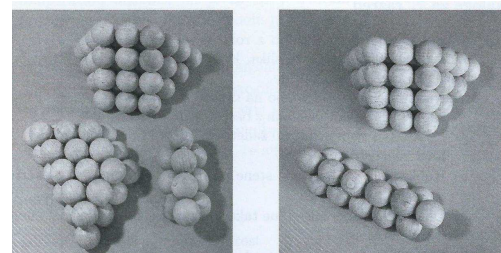
SLIKA 18.

Marko Bokalič si je izmislil povratni rebus (slika 19), ki je povezan z matematiko. Z rešitvijo vred je objavljen v tretji številki 29. letnika.

SLIKA 19.

V četrti številki istega letnika je Nada Razpet pokazala, kako lahko pravilni četverec razrežemo na manjša telesa in kako iz teh nazaj sestavimo pravilni četverec. Lahko pa postopek izvedemo tudi z enakimi kroglicami, ki jih primerno zlepimo (slika 20).

SLIKA 20.

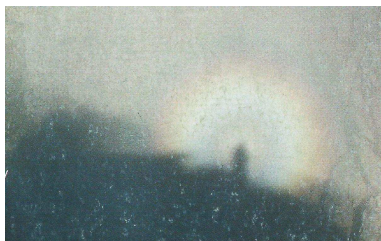
Pobočje Nanosa, ki ga vidimo pri vožnji po primorski avtocesti v smeri Kopra, ima zanimivo obliko (slika 21). V 4. številki 30. letnika je Andrej Likar, ki je tudi avtor fotografije na naslovni strani, pokazal, kako z računom pridemo do krivulje, ki se zelo dobro ujema z dejanskim obrisom pobočja Nanosa.

SLIKA 21.

Na naslovnici naslednje številke je fotografija glorijske (slika 22), ki jo je posnel Matjaž Vencelj z Miza-ste gore pri Cape Townu. Avtor v posebnem članku podrobno razloži, kako nastane naravni pojav, ki mu pravimo glorijska, in zakaj ima tako ime.

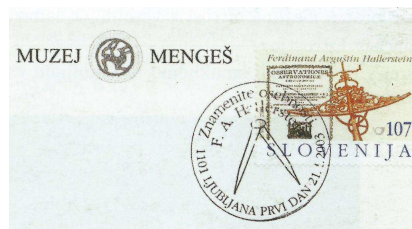
Na zadnji strani ovitka je predstavljena poštna znamka o Hallersteinu (slika 23). Na kratko je opisano tudi njegovo življenje in delo.

SLIKA 22.

Prva številka 31. letnika ima na naslovnici fotografijo (slika 24), ki kaže, kako se začne kaditi, če dovolj vztrajno z vrtenjem drgnemo leseno palico na dovolj suhem lesu. Posnel jo je Andrej Likar, ki je napisal tudi članek, ki s fizikalnimi argumenti pojasni, zakaj lahko na tak način zakurimo ogenj.

Četrta številka istega letnika je v celoti posvečena 250. obletnici rojstva barona Jurija Vege. Ob tej priložnosti je Banka Slovenije izdala priložnostne ko-

SLIKA 23.

SLIKA 24.

SLIKA 25.

vance, katerih fotografija je objavljena na zadnji strani ovitka (slika 25).

(Se nadaljuje.)

× × ×